

กรมป่าไม้พัฒนาพันธุ์ไม้สายพันธุ์ดีเพื่อเกษตรกรและชุมชน พัฒนาต่อยอดไม้ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

ป่าไม้เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของเผ่าพันธุ์มนุษย์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มนุษย์รู้จักนำมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนำมาใช้เป็นอาหารเพื่อบริโภคโดยตรง หรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น เช่น การนำมาเป็นเครื่องประดับ สร้างที่พักอาศัย หรือนำมาเป็นยารักษาโรค เมื่อมนุษย์รู้จักการใช้ประโยชน์จากไม้มากขึ้น การปรับปรุงสายพันธุ์ของไม้เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณสมบัติที่ต้องการก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

ปัจจุบันการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ไม้เป็นกิจกรรมที่ทำกันทั้งโดยนักวิทยาศาสตร์และเกษตรกรไม่จำเป็นต้องปฏิบัติหรือในระดับไร่นา จึงเกิดแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองแก่พันธุ์ไม้ต่างๆ ที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ให้มีคุณสมบัติขึ้น เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกษตรกร ตลอจจนนักเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ไม้ และช่วยให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพเป็นไปอย่างสมดุล

กรมป่าไม้เป็นอีกหน่วยงานที่วางยุทธศาสตร์ดำเนินงานด้านการปรับปรุงพันธุ์ไม้ให้สอดคล้องตามสถานการณ์ ความต้องการ โดยการประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์ อธิบดีกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวว่า การปรับปรุงพันธุ์ไม้เป็นระบบการจัดการที่ต้องผสมผสานหลักทฤษฎีของพันธุศาสตร์และแนวทางปฏิบัติ งาน และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงพันธุ์ไม้ นั่นคือการผลิตเมล็ดพันธุ์และคุณภาพเนื้อไม้หรือผลผลิตและคุณภาพของส่วนที่ไม่ใช่เนื้อไม้ มีความต้านทานโรคและแมลงมีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น รวมถึงการให้ผลผลิตได้อย่างยั่งยืน

กรมป่าไม้จึงได้มีการพัฒนางานวิจัยในโครงการวิจัยการคัดเลือกแม่ไม้ เพื่อการปลูกสร้างสวนป่าไม้เศรษฐกิจของเกษตรกรและชุมชน ภายใต้ชุดโครงการวิจัยพัฒนาการปลูก การจัดการ และการใช้ประโยชน์ไม้สวนป่าเศรษฐกิจ สู่เกษตรกรและชุมชน ซึ่งได้มีการปลูกทดสอบสายต้นหรือแม่ไม้ในพื้นที่ของเกษตรกรในหลายท้องที่ เพื่อเป็นการสาธิตให้เกษตรกรได้รู้จักและเข้าใจ การเลือกใช้สายพันธุ์ที่เหมาะสมในพื้นที่ของตนเอง และให้เกษตรกรได้เข้าถึงความเป็นมาของการปรับปรุงพันธุ์ไม้เศรษฐกิจได้เร็วทั้งสองชนิด ได้แก่ ไม้ยูคาลิปตัส และไม้อะเคเซีย มากขึ้น โดยโครงการดังกล่าวสามารถสร้างอาชีพ รายได้ และเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

นายวิฑูรย์ เหลืองวิริยะแสง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานปรับปรุงพันธุ์ไม้ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ กล่าวว่า ในการนำพันธุ์ไม้ป่ามาพัฒนาให้เป็นพันธุ์ไม้เพื่อการปลูกสร้างสวนป่าและนำมาใช้ประโยชน์ ได้จนเป็นไม้ปลูกป่าเชิงเศรษฐกิจ (tree domestication) ต้องมีกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ซึ่งเป็นการผสมผสานทั้งความรู้ด้านต่างๆ เกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งวิชาการที่ต้องคำนึงอย่างรอบคอบโดยเชื่อมโยงกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาชีวภูมิศาสตร์ การกระจายพันธุ์ การออกดอกออกผล การเก็บเมล็ดพันธุ์ที่เป็นตัวแทนของแหล่งการกระจายพันธุ์ต่างๆ ทั้งแหล่งธรรมชาติและถิ่นกำเนิด การสร้างฐานพันธุกรรม การปรับปรุงพันธุ์ไม้เป็นวงจรมีปัญหาท้องถิ่นในการปลูกและการใช้ประโยชน์ จนถึงการนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามโครงการดังกล่าว จะทำให้พันธุ์ไม้ป่าเพิ่มคุณค่าในการนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น ซึ่งในการคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้เข้าสู่กระบวนการพัฒนาต้องคำนึงถึงศักยภาพในการใช้ประโยชน์ ความสามารถในการเติบโตได้ในพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย สามารถขยายพันธุ์ทั้งจากเมล็ด การปักชำ และการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อได้

กรมป่าไม้จึงได้มีแผนงานปรับปรุงพันธุ์ไม้อะเคเซีย ไร่ละ ๑ ไร่ ในการปรับปรุงพันธุ์ไม้กระถินณรงค์ตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมา สามารถพัฒนาพันธุ์ไม้รูปทรงลำต้นเตี้ย

ตรง และเจริญเติบโตดีกว่ากระถินณรงค์ทั่วๆ ไป ส่วนการปรับปรุงพันธุ์ไม้กระถินเทศา กรมป่าไม้ได้สร้างฐานพันธุกรรมจากสวนผลิตเมล็ดพันธุ์ในประเทศออสเตรเลีย

และพิจ นอกจากนี้กรมป่าไม้ได้เริ่มนำไม้อะเคเซียเข้ามาทดลองปลูกในประเทศไทยเมื่อปี 2528 ซึ่งแสดงผลการเจริญเติบโตที่ดี โดยเฉพาะกระถินป่าบัว (Acacia crassiparva) ที่มีถิ่นกำเนิดในปาปัวนิวกินี ให้ผลผลิตเนื้อไม้สูงมาก จึงมีการนำไปปลูกป่าในประเทศอินโดนีเซียเพื่อผลิตเป็นเยื่อกระดาษ ส่วนกระถินแอลาคาร์ป้า (A. aulacocarpa) มีการเจริญเติบโต รูปทรงเปลวตรง มีคุณสมบัติเนื้อไม้ที่เหมาะต่อการนำไปใช้สอย โดยเฉพาะนำไปทำเฟอร์นิเจอร์ และการทำเยื่อกระดาษเช่นเดียวกัน ไม้อะเคเซียทั้งสองชนิดนี้กรมป่าไม้ได้ดำเนินการปรับปรุงพันธุ์และสร้างฐานพันธุกรรมแล้ว ปัจจุบันกรมป่าไม้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ไม้อะเคเซีย 4 ชนิด ได้แก่ กระถินณรงค์ กระถินเทศา กระถินแอลาคาร์ป้า

รวมทั้งกิ่งพันธุ์ของกระถินลูกผสม (Acacia hybrids) สำหรับการปลูกป่าเศรษฐกิจ โดยแนวทางการปรับปรุงพันธุ์ไม้อะเคเซียเพื่อเพิ่มมูลค่าของเนื้อไม้ในการนำไปใช้ประโยชน์ และคุ้มค่าต่อการลงทุนปลูกป่าเศรษฐกิจ ซึ่งการปรับปรุงพันธุ์จะเน้นคุณสมบัติเด่น ดังนี้ ให้ผลผลิตเนื้อไม้สูงที่สุด ลำต้นเปลวตรง มีกิ่งก้านและริ้วกิ่งตามธรรมชาติ เปลือกบาง เนื้อไม้มีความหนาแน่น ระหว่าง 400-600 kg/sq.m. ปราศจากโรคและแมลงรบกวน" นายวิฑูรย์ กล่าว

นอกจากนี้กรมป่าไม้ยังได้ปรับปรุงพันธุ์ไม้ยูคาลิปตัส เพราะเป็นพันธุ์ไม้เศรษฐกิจที่มีการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ตั้งแต่เป็นไม้ใช้สอยจนถึงไม้เพื่ออุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเยื่อกระดาษและไม้อัดแบบต่างๆ ซึ่งมีความต้องการของตลาด สำหรับไม้ยูคาลิปตัสมีการปรับปรุงพันธุ์อยู่ 3 ชนิดคือ ยูคาลิปตัส คามาลดูลินซิส (Eucalyptus camadulensis) ยูคาลิปตัส ยูโลฟิลล้า (Eucalyptus urophylla) ยูคาลิปตัส เพลลิต้า (Eucalyptus pellita) ซึ่งจะนำจุดเด่นของแต่ละสายพันธุ์มาผสมพันธุ์กัน จนได้สายพันธุ์ที่มีคุณภาพและนำไปขอขึ้นทะเบียนพันธุ์พืชแล้วจำนวน 6 สายต้น คือพันธุ์ ปม. 2-2 พันธุ์ ปม. 2-3 พันธุ์ ปม. 2-4 พันธุ์ ปม. 2-5 และพันธุ์ ปม. 2-6 โดยมีคุณสมบัติเด่นคือมีความต้านทานต่อโรคแมลงได้ดี ทั้งนี้ สามารถนำยูคาลิปตัสไปปลูกร่วมกับการทำเกษตรกรรมในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น การปลูกแบบวนเกษตร การปลูกแบบผสมกับชนิดอื่นๆ เป็นต้น

การปลูกป่าเศรษฐกิจจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของชนิดไม้และสายพันธุ์ กับสภาพพื้นที่เป็นสำคัญ เพราะอาจจะทำให้เกิดความอ่อนแอของต้นไม้เมื่อปลูกในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้เกิดโรคและแมลงเข้าทำลายได้ง่าย การปรับปรุงพันธุ์ไม้เป็นเสมือนส่วนฐานของการปลูกป่าเศรษฐกิจ เพราะจะทำให้หน้าตาในการสนับสนุนสายพันธุ์ที่ใช้ในการปลูกป่าได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณของเนื้อไม้ที่นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนา

ของป่าเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

ประชาชนที่สนใจสามารถติดต่อสอบถามหรือขอข้อมูลเพิ่มเติม ได้ที่กลุ่ม
งานนวัตกรรมวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ โทรศัพท์ 0-2561-
4292 ต่อ 5444

ศูนย์ป่าไม้/รายงาน